

■ УДК 379.823:159.937

Є. В. Субота, кандидат культурології, старший викладач, Харківська державна академія культури, м. Харків

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ЗМІ

Проаналізовано актуальну проблему впливу засобів масової інформації, зокрема телебачення, на формування культури особистості та її духовний розвиток. Розглянуто негативні аспекти впливу ЗМІ на психологію підлітків. Зазначено, що засоби масової інформації є невід'ємною складовою сучасності та відіграють головну інформаційно-виховну роль. Акцентовано, що телебачення — потужний інструмент впливу на сприйняття навколишнього світу.

Ключові слова: засоби масової інформації, телебачення, теленовини, поведінка, вплив, маніпуляція, психологічний вплив, небезпека, негативні наслідки.

Е. В. Субота, кандидат культурологии, старший преподаватель, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

ИНФОРМАЦИОННО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ СМИ

Анализируется актуальная проблема влияния средств массовой информации, в частности, телевидения, на формирование культуры личности и ее духовное развитие. Рассмотрены негативные аспекты влияния СМИ на психологию подростков. Отмечается, что средства массовой информации являются неотъемлемой составляющей современности и играют активную информационно-воспитательную роль. Акцентируется, что телевидение — мощный инструмент влияния на восприятие окружающего мира.

Ключевые слова: средства массовой информации, телевидение, телевизионные новости, поведение, влияние, манипуляция, психологическое воздействие, опасность, негативные последствия.

Ye. V. Subota, Candidate of Culturology, senior lecturer, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

INFORMATION AND PSYCHOLOGICAL IMPACT OF MASS MEDIA

The paper analyzes the relevant issue of the impact of mass media, in particular, television, on the formation of personal culture and its intellectual development. The negative aspects of the impact of mass media on the psychology of adolescents are considered. It is noted that the media are an integral part of our age and at the forefront of information and educational field. The author emphasizes that television is a powerful tool to influence the perception of the world around.

Keywords: mass media, television, TV news, behaviour, influence, manipulation, psychological impact, danger, negative effects.

Постановка проблеми. У ХХІ ст., в епоху процесів глобалізації, засоби масової інформації (ЗМІ) стали найважливішим чинником, який визначає розвиток суспільства. Саме розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, збільшення обсягу інформації дедалі більше визначають сутність сучасної епохи. ЗМІ є основними джерелами отримання інформації. Нині особливої актуальності набуває питання впливу ЗМІ, зокрема телебачення (ТБ), на формування соціальної ідентичності особистості в сучасних соціокультурних умовах. Склад аудіовізуального продукту — програм, фільмів, передач — має важливе значення в процесі соціалізації і соціальної ідентифікації. У зв'язку із цим, основна увага дослідників зосереджена на перспективах розвитку інформаційно-комунікативних технологій, необхідності їх використання та особливостях впливу на духовно-моральне виховання молодого покоління, що й зумовило актуальність поданого дослідження. З огляду на це, актуальним нині є вивчення проблем медіа-простору як ефективного інструменту впливу та ступеня залежності аудиторії від інформаційних потоків ЗМІ. Щороку ТБ стає дедалі інформативнішим, а проблеми ТБ, як засобу важливого впливу залишаються нагальними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різним аспектам розвитку та суспільних функцій ЗМІ, зокрема ролі ТБ у процесах глобалізації й інформаційних взаємодій, специфіці розвитку інформаційного суспільства в Україні, присвячено праці вітчизняних учених: Т. Адамьянц, В. Бебика, С. Дацюка, О. Дубаса, С. Демченка, І. Жданова, Н. Костенко, С. Макеєва, Л. Мельника, А. Москаленка, Д. Наріжного, Г. Почепцова, Л. Приходченко, М. Прудника, В. Різуна, Н. Симоніної, В. Шкляра та ін. Серед зарубіжних дослідників слід відзначити таких відомих учених, як І. Алексєєва, Р. Борецький, С. Кара-Мурза, М. Маклюєн, Г. Маркузе, С. Муратова, Л. Рюмшина, К. Тарасов, О. Федоров, Є. Шишков, Р. Andrews, Е. Herman, N. Chomsky, О. Jensen, R. Negrine, Н. Schiller та ін., праці котрих характеризуються науковою об'єктивністю, сумлінністю й вичерпністю у вивченні зазначених проблем. Незважаючи на достатньо суттєве опрацювання інформаційного впливу ЗМІ, осмислення цієї проблеми в контексті інформаційно-психологічного впливу на особистість набуває глобальних масштабів. Водночас вплив інформації на психіку людини, який здійснюється за допомогою впровадження деструктивної інформації в її свідомість, потребує окремого розгляду.

Відповідно до досліджень останніх років, ЗМІ швидко стають важливим стимулом розвитку різноманітних сфер діяльності людини. Як зазначає С. Назаренко, «без постійного інформаційного контакту взагалі неможливі повноцінний розвиток людини й нормальне

функціонування соціальних груп і всього суспільства в цілому. Однак поза увагою залишався той факт, що інформаційно-комунікативні процеси можуть приховувати в собі і небезпеку для розвитку особистості й суспільства» [1, с. 47]. Нині занепокоюють наявність насильства, агресія та інші дієві маніпуляційні засобив передачах на телебаченні, на різних сайтах в інтернеті. Усе ценадто негативно позначається на моральних засадах суспільства, не завжди здатного критично оцінити постійно зростаючий потік інформації, її небезпечний вплив. Таким чином, зважаючи на актуальність проблеми, ступінь її наукової розробленості, а також багатоаспектність і практичну соціальну значущість, **мета статті** — дослідити особливості інформаційно-психологічного впливу на особистість, конструктивність і деструктивність маніпулювання громадською думкою в умовах сучасного українського суспільства.

Для реалізації мети необхідно вирішити такі дослідницькі завдання: розглянути вплив інформації на психіку й особистість сучасної молоді; визначити та охарактеризувати основні механізми захисту свідомості підростаючого покоління від небезпечного і негативного інформаційно-психологічного впливу ЗМІ; обґрунтувати ефективність основних психологічних особливостей, на яких базується маніпулювання. Використано такі методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, порівняння й узагальнення отриманої інформації, психолого-педагогічне спостереження, методи опитування, експериментальні методи дослідження, що дозволили забезпечити обґрунтованість відповіді на запитання щодо медійного інформаційно-психологічного впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема інформаційно-психологічного в мультфільмах почалася з 80-х рр. минулого століття. Саме тоді американська кінопромисловість зорієнтувалася на масового глядача, о впливу ТБ нині стала настільки актуальною, що повинна розглядатися як складова національної безпеки держави, особливо у зв'язку зі збільшенням дитячого та підліткового насильства в сучасному суспільстві. Активна демонстрація вбивств, вандалізму, знущань більшості сучасних серіалів, фільмів і навіть створюючи бойовики, герої яких блискавично виконують завдання, вправно володіють зброєю і бойовими мистецтвами. Саме вони з метою «порятунку людства» або покарання «вождя зла» і злочинців — представників національних меншин — убивають, калічать, грабують, викрадають та ін., і за це не зазнають ніякого покарання. Пропагується вседозволеність заради «вищої справедливості і процвітання демократії». Безліч досліджень свідчать, що перегляд сцен насильства пов'язаний з подальшою агресією в діях молоді. Дійсно,

сучасне телебачення є для молоді авторитетним чинником: телевізор стає для дитини чи підлітка основним джерелом інформації, яка сприймається як винятково правдива. Згідно з даними дослідників, підлітки України за середньостатистичними показниками марнують біля телевізора 3–5 годин на добу (І. Черезова, Д. Салюк). Для порівняння: польський підліток переглядає телевізор 2–4 години на добу, у вихідні — до 5 годин. У США телевізору діти присвячують більше часу, ніж навчанню. У Швеції учні впродовж 10 років навчання проводять 18 тис. годин перед телевізором[2].

Соціологічні дослідження О. Дроздова (Інститут психології ім. Г. Костюка АПН України) свідчать, що 58 % молоді прагнуть копіювати поведінку телегероїв, а 37,3 % молодих людей узагалі готові вчинити протиправні дії, наслідуючи телегероїв. У середньому дитина до свого повноліття спостерігає на «блакитних екранах» 8000 убивств і 100000 актів насильства [3, с. 12]. Щоправда, керівники зарубіжної кіноіндустрії запевняють, що в певних визначених законом обсягах акти насильства для психології дитини корисні. Це нібито позитивно впливає на стійкість психіки і готує підлітка до самостійного суворого життя. Але виникає логічне запитання: хто визначає цей обсяг? У реальному житті медики констатують зовсім інше: уже через 15–20 хвилин перегляду телепрограм з агресивними сценами в підлітка формується захисна реакція, що стрімко гальмує сприйняття і переосмислення негативних емоцій, зменшує рівень існуючих обмежень. Крім того, посилюються процеси програмування поведінки — залучається права півкуля мозку. Людина легко піддається гіпнотизуванню, на підсвідомому рівні повторюючи вчинки екранних героїв. У неї поступово зникають морально-ціннісні засади. Тривалі дослідження зарубіжних учених довели існування безпосередньої залежності між кількістю часу, проведеного підлітком біля телевізора, і виникненням депресивних симптомів у молодому віці. Уважається, що телебачення агресивніше руйнує несформовану психіку дитини, ніж інший медіа-контент, такий як комп'ютерні ігри або інтернет [4, с. 181]. Психологи стверджують: незалежно від країни через 15–20 років після демонстрації на телебаченні актів насильства на її території збільшується злочинність загалом і підліткова зокрема.

Сучасному підліткові засоби масової комунікації замінюють батьків, учителів, наставників і друзів. Часто діти довіряють «онлайнним» співрозмовникам, віртуальним героям більше, ніж родині. І якщо дорослі можуть адекватно оцінювати вигадки сценаристів, кінематографічні ефекти режисерів, перевтілення акторів, то молода людина через несформовану психіку нездатна реально сприймати запропоновані ТБ та інтернетом медіа-продукти. У результаті в неї поступово

формується особливий стиль мислення та поведінки, у якому віртуальний світ замінює реальний. Таким чином, для багатьох телебачення стало невід'ємною складовою повсякденного життя. Переважна більшість, переглядаючи телевізор, не завжди схильна до того, щоб якимось аналізувати, обдумувати одержану інформацію. Отже, ТБ насильно прищеплює своє специфічне світосприйняття. Більшість українських телеглядачів живуть за принципом «що нам показують, те ми і дивимось». Така ситуація характерна не тільки для України, а й усіх розвинених країн світу. Нині ТБ інтенсивно поширює нові форми, способи, технології та методи впливу на людський розум. Швидко впровадження новітніх технологій, інтеграційні процеси інформаційного суспільства сприяють активному впливові на індивідуальну і масову свідомість. Соціально-психологічний захист від інформаційно-психологічного впливу на окрему людину розробляється в межах концепції інформаційної безпеки, у якій безпосередньо зацікавлена не лише держава, але й суспільство загалом.

До основних соціально-психологічних засобів впливу масової комунікації, на думку Т. Науменка, належать: «зараження», навіювання, наслідування. «Зараження», вважає науковець, здійснюється через передачу емоційного стану від однієї особи до іншої в місцях масового скупчення людей — у концертних залах, на стадіонах, майданах, мітингах тощо. Під час емоційного «зараження» людина не може критично, адекватно, свідомо сприймати інформацію чи події навколишнього світу [5]. Навіювання може бути як індивідуальним, так і груповим і залежить від багатьох чинників, особливо від психологічного стану людини, віку, нервової системи, зниження життєвого рівня усвідомлення і критичного ставлення до інформації, що сприймається, небажання аналізувати достовірність джерел. Здатність індивідів до наслідування використовується масовими комунікаціями для формування певних моделей поведінки аудиторії за допомогою демонстрації вчинків тих чи інших індивідів, що мають у масової аудиторії довіру й авторитет. Наслідування, копіювання, імітація, моделювання належать до найпоширеніших поведінкових форм особистості в міжособистісній взаємодії. У своїй поведінці людина орієнтується на смаки, уподобання, манери інших людей, наслідуючи та відтворюючи свідомо чи несвідомо їхні вчинки, дії, жести, інтонації, характер, поведінку та стиль життя. Прагнення особистості бути схожим на відомого спортсмена чи артиста, знаменитого митця, визначного політика тощо здійснюється через наслідування на свідомому рівні, з власної ініціативи, бажання, тобто свідоме наслідування — людина цілком усвідомлено копіює взірець. Несвідоме наслідування реалізується під впливом інших людей, почуття і дії відтворюються при цьому

несвідомо під впливом ТБ як засобу маніпуляції масовою свідомістю. Маніпулювання не відбувається, якщо об'єкт маніпулювання розуміє, що на нього намагаються певним чином впливати. Адже маніпулювання ніколи не здійснюється відкрито, його головною метою є вплив на поведінку, психологію, свідомість та інстинкти людей. Ефективність маніпуляції досягається несвідомим наслідуванням зразків, які транслює ТБ, здійснюючи певну інформаційно-психологічну атаку на свідомість аудиторії з метою досягнення бажаного результату.

Розглянемо детальніше основні методи медійного маніпулювання: «загрозлива альтернатива» — створення негативного сприйняття чого-небудь; «категоризація або навішування ярликів» — поєднання заздалегідь негативного і того, що потрібно критикувати; «магія чисел» — глядачі сприймають цифри як надзвичайно переконливі; «магія авторитетів» — сприйняття експертів як людей, що мають монополію на якісь таємні езотеричні знання [6].

Необхідно зазначити, що в Україні до 90-х рр. минулого століття відверте екранне насильство не проглядалося. У реальному житті жорстокість, звісно, була наявна, але вона не відображалася на телевізійних екранах. Відкритість суспільства, відсутність цензури спонукають працівників ТБ детально висвітлювати всі сфери життя. Замовні вбивства, захоплення заручників, терористичні акти, пограбування, жорстокість, порнографія, прищеплення невибагливого смаку призводять до потенційних порушень суспільної стабільності в Україні. Причина їх виникнення — не тільки в демонстрації сцен насильства в інформаційному просторі, що безпосередньо впливає на формування світогляду громадян, але й у невідповідності між соціальними стандартами і матеріальними можливостями. Необґрунтоване бажання одних мати все і відразу спонукає інших вживати адекватних заходів, зокрема й у сфері захисту суспільної моралі.

Передусім сучасні технології, новітні прийоми маніпулювання свідомістю найнебезпечніші для маленьких телеглядачів, у яких сприйняття навколишнього світу значно складніше, ніж у дорослих, оскільки не спрацьовує така психологічна функція, як самокритика. Нині ТБ намагається створити цілісну картину світу, у якій виправдовуються численні дії та вчинки, що за певних умов ніколи б не були зрозумілими поза тим чи іншим телесюжетом. Як приклад наведемо мультфільми американського виробництва, героями яких є механічні монстри, вампіри, привиди та всемогутні роботи. Головні герої намагаються покалічити, вбити інших персонажів, і роблять це жорстоко й агресивно. У новітніх сюжетах наявні різноманітні конфлікти, бійки, битви, стрілянини, вбивства, тобто елементи агресивного поведіння та насильства. Доброта, щирість почуттів, чесність, справедливість,

гідність, милосердя, прощення не притаманні сучасним зарубіжним мультфільмам, межа між добром і злом, правдою й несправдою невизначена, відбувається зневага дітей до батьків, нівелюються сімейні цінності, натомість моделі поведінки, які демонструють силу і зневагу, стають нормою. Як наслідок, насилля, побачене дітьми, проявляється в недоброзичливості, невдоволеності, роздратуванні, жорстокості, безжалісності, злості в реальному житті та формує негативні риси характеру. Наприклад, популярний серед дітей і молоді мультфільм «Маша й ведмідь», у якому головна героїня демонструє всюдозволеність, зухвале ставлення до оточення, вередування, примхи, свою деструктивну поведінку і, як наслідок, виникає ілюзія безкарності, що, у свою чергу, приваблює дітей. Діти охоче сприймають ту картину світу, яку пропонують сучасні кіно-і телеіндустрія, але суспільство дорослих має створити світ, комфортний для дітей, світ, у якому кожна дитина буде захищена від згубного впливу.

Достатньо навести як приклад вітчизняні мультфільми, які батьки можуть пропонувати дітям: «Йшов трамвай дев'ятий номер» і «Злидні» (режисер Степан Коваль), «Енеїда» і серію мультфільмів про козаків (режисер Володимир Дахно), «Пригоди капітана Врунгеля» (режисер Давид Черкаський), «Жив-був Пес» (режисер Едуард Назаров) — визнаний кращим анімаційним фільмом століття. Сюжети емоційні і цікаві. У них розповідається про одвічні людські цінності — добро, щастя, любов, дружбу, безкорисність і сміливість.

Виховання майбутніх поколінь на основі традиційних духовних і культурних цінностей, уявлень про честь, гідність, громадський обов'язок, совість, справедливість, а також збереження, розвиток моральних та духовних цінностей українців свого часу здійснювала Національна експертна комісія з питань захисту суспільної моралі, яка перевіряла межі своєї компетенції діяльність засобів масової інформації та контролювала поширення продукції сексуальної чи еротичної, або такої, що містить елементи насильства і жорстокості. Однак Постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2015 № 333 «Про ліквідацію Національної експертної комісії з питань захисту суспільної моралі» вона була ліквідована. На думку Президента України Петра Порошенка, Національна експертна комісія з питань захисту суспільної моралі дискредитувала себе спробами забороняти мультфільми, книжки й інші елементи культури, у яких виявлено «pornoграфію». Усе це здійснювалося на державні кошти.

Зазначимо, що за рішенням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 781 від 18.06.2003 «Про затвердження системи візуальних позначень класифікації кіно-відеопродукції у залежності від аудиторії, для якої вона передбачена», на телебаченні нині

діє система маркування, де зелене коло позначає програму для загального перегляду, жовтий трикутник — перегляд неповнолітніми дозволений у присутності батьків, червоний квадрат — передачу тільки для дорослих. Не стверджуватимемо ефективність чи неефективність існуючої системи позначень, лише зауважимо: що «через неоднозначні критерії визначення в ній допускається багато помилок» [7].

На жаль, поза дією цього документа перебувають кримінальні детективні передачі з реального життя, зі сценами відновлення подій, репортажі з чергової частини поліції, у яких демонструються відверті сцени насильства, вбивства, трупи. Такі передачі жодним чином не маркуються. Крім того, вони демонструються в прайм-тайм (уранці чи у вихідні дні), що дозволяє переглядати їх і підліткам. Прагнучи підвищити рейтинг та вартість реклами, керівництво телеканалів таким чином нав'язує глядачам кримінальну та терористичну дійсність, при цьому зневажаючи елементарні моральні норми суспільного життя. Людина, розслабившись і зручно розташувавшись біля екрана, сприймає надану їй інформацію. Сприймання інформації істотно залежить від психофізіологічних якостей особистості: її волі, рішучості. При цьому свідомість може переходити в змінений стан мимоволі, у той час, коли глядач чимось збентежений, стурбований — це гіпнотичний стан. Уже давно пропонується демонструвати подібні передачі в будні дні після 21 години.

Ринок диктує закони програмування телеглядачів. Передачі про кримінальний світ — складова цієї індустрії, адже в них є своя доволі численна аудиторія. Природно, рекламний час у таких передачах коштує дорого, отримання прибутку — одне з основних завдань діяльності будь-якої телекомпанії. Перенесення подібних популярних програм на пізній вечірній час закономірно не кращим чином позначиться на фінансовому стані будь-якого телеканалу. Телебачення — це духовний наркотик, як зазначив професор С. Кара-Мурза [8]. Щоб позбавитися від його згубного впливу, необхідно просто не вмикати телевізор, не дивитися певні сайти в інтернеті — основний профілактичний засіб проти інформаційної отрути. І помилковою є думка деяких громадян про те, що вони вмикають ТБ лише для фону, оскільки звукова інформація з телевізора однаково сприймається людським мозком набагато швидше, ніж працює «цензура психіки».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, нині ТБ є одним з найдієвіших агентів впливу, здатних маніпулювати психікою та свідомістю молодого покоління. Учені, котрі досліджують проблему інформаційно-психологічного впливу ЗМІ, вважають, що сучасне телебачення є не лише агресивним, а й особливо небезпечним

для підростаючого покоління: саме молоді люди схильні переймати манеру, стиль, імітуючи або моделюючи негативну поведінку телеперсонажів та сприймаючи те, що відбувається на екрані, як реальну дійсність. Отже, щоб протидіяти маніпуляціям ТБ, необхідно заборонити інтерпретувати поширювану неперевірену та неправдиву інформацію, здійснювати активне поточне аналітичне коментування подій. Для цього слід об'єднати зусилля громадськості, сім'ї, педагогів і влади. Уважаємо, що уряд повинен на законодавчому рівні обмежити ЗМІ показ сенсаційних кримінальних новин та сцен насильства. Цілком можливо, що доведеться створювати громадські освітні та просвітницькі програми з проблем медіаграмотності на державному чи громадському телебаченні, навчати учнів об'єктивно аналізувати переглянуту телевізійну програму, порівнювати запропоноване в телепрограмах з реальним життям. Зважаючи на це, пропонуємо розглядати медіаосвіту в контексті її інтеграції в загальний освітній процес як утілення принципів гуманізації освіти, ще один спосіб розширення і збагачення духовного світу та культури сучасної людини. Перспективами подальших досліджень є розробка спільних методик впливу ЗМІ, середньої та вищої освіти, необхідних для формування світогляду та світосприйняття, духовності, моральної культури, толерантної поведінки, національно-патріотичного виховання досвідченої та політично грамотної молоді.

Список використаних джерел

1. Назаренко С.В. Інформаційно-психологічна безпека в політиці / С. В. Назаренко // Віче. — 2003. — № 2. — С. 47–50.
2. Чупрій Л. Жахи з телевізора у реальному житті [Електронний ресурс] / Л. Чупрій // Українська правда життя. — 13.05.2010. — Режим доступу: http://life.pravda.com.ua/technology/2010/05/13/48536/view_print/. — Назва з екрана.
3. Дроздов О. Ю. Соціально-психологічні фактори динаміки агресивної поведінки молоді : автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05 / О. Ю. Дроздов ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. — Київ, 2003. — 20 с.
4. Науменко Т. В. Психологические методы воздействия на массовую аудиторию. / Т. В. Науменко // Вопр.психологии : науч. журнал. — 2003. — № 6. — С. 63–71.
5. Соловей В. Як телебачення маніпулює свідомістю [Електронний ресурс] / В. Соловей. — Режим доступу: ua.racurs.ua/743-zmi-telebachennya-manipuluie-svidomistu. — Назва з екрана.
6. Нацрада готує нове маркування для телепрограм (зображення) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/712128-natsrada-gotue-nove-markuvannya-dlya-teleprogram-zobrajennya.html>. — Назва з екрана.

7. Кара-Мурза С.Г. Власть манипуляции / С.Г. Кара-Мурза. — М.: Ozon.ru, 2015. — 360 с.
8. Primack B.A. Association between Media Use in Adolescence and Depression in Young Adulthood, A Longitudinal Study / B.A. Primack // Archives of General Psychiatry. — 2009.— Feb 1. — 66(2).— P. 181–188.

References

1. Nazarenko S.V. Informatsiino-psykholohichna bezpeka v politytsi / S. V. Nazarenko // Viche. — 2003. — № 2. — S. 47–50.
2. Chuprii L. Zhakhy z televizora u realnomu zhytti [Elektronnyi re-surs] / L. Chuprii // Ukrainska pravda zhyttia. — 13.05.2010. — Rezhym dostupu: http://life.pravda.com.ua/technology/2010/05/13/48536/view_print/. — Nazva z ekrana.
3. Drozdov O. Yu. Avtoref. dys... kand. psykhol. nauk: 19.00.05 / O. Yu. Drozdov; In-t psykholohii im. H. S. Kostiuksa APN Ukrainy. — K., 2003. — 20 s.
4. Naumenko T. V. Psikhologicheskiye metody vozdeystviya na massovuyu auditoriyu. / T. V. Naumenko // Vopr.psykhologii : nauch. zhurnal. — 2003. — № 6. — S. 63–71.
5. Solovei V. Yak telebachennia manipuliue svidomistiu [Elektronnyi resurs] / V. Solovei. — Rezhym dostupu : ua.racurs.ua/743-zmi-telebachennya-manipuluie-svidomistu. — Nazvazekrana.
6. Natsrada hotuie nove markuvannia dlia teleprohram (zobrazhennia) [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu : <http://www.unian.ua/politics/712128-natsrada-gotue-nove-markuvannya-dlya-teleprogram-zobrajennya.html>. — Nazva z ekrana.
7. Kara-Murza S. G. Vlast manipulyatsii / S. G. Kara-Murza. — M. : Ozon.ru. 2015. — 360 s.
8. Primack B. A. Association between Media Use in Adolescence and Depression in Young Adulthood, A Longitudinal Study / B. A. Primack // Archives of General Psychiatry. — 2009.— Feb 1. — 66 (2). — P. 181–188.

■ UDC 379.823:159.937

Subota Ye. V., Candidate of Culturology, senior lecturer, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv
e-mail: zhenjasub@mail.ru

INFORMATION AND PSYCHOLOGICAL IMPACT OF MASS MEDIA

The aim of this study is to analyze the relevant issue of information and psychological impact on the individual as well as on the formation of personal culture and its intellectual development, and interpret the constructive and destructive ways of manipulating the public opinion in Ukraine. **Research methodology.** Eight major publications on the subject (survey reports, scientific journal and newspaper articles) have been reviewed.

Different methods were used, including the comparative one, the psycho-pedagogical observation, the summarization of surveys and questionnaires, experimental methods, which can ensure the validity of the answers to questions on information and psychological impact of media.

Results. It is noted that the media are an integral part of our age and at the forefront of information and educational field. The author emphasizes that these days television is a powerful tool to influence the perception of the world around. The negative aspects of the impact of mass media on the psychology of adolescents are considered. Psychological researchers study the issue of the impact of media and believe that modern television can be seen as «provocative or offensive» and it is extremely harmful to the youngsters, because their brains are still developing. The author concludes that the media can play a crucial role as an interface in the science domain, helping to increase the public support and understanding regarding the need to create a knowledge-based society. In addition, it can contribute to encouraging investments in research.

Novelty. Media education is of particular importance at schools. The author suggests a new approach of considering media education in the context of its integration into the overall educational process as the embodiment of the principles of humanization of education as well as the way to expand and enrich the spiritual world and culture of modern people. Media education links the objectives and concerns that are addressed to pupils / students as media consumers.

The practical significance. Journalists of mass media may find the information contained in this article useful for developing a new strategy of the social media space.

Keywords: mass media, television, TV news, behaviour, influence, manipulation, psychological impact, danger, negative effects.

Надійшла до редколегії 11.03.2016 р.